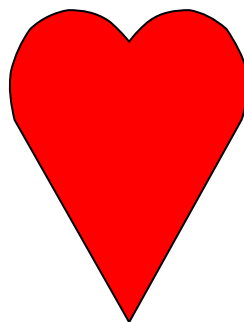


# **Enghaveskolens seksualpolitik**

**2014**





Enghaveskolen 2014

## Indholdsfortegnelse

	Side
<b>Seksualpolitik for Enghaveskolen .....</b>	<b>3</b>
<b>Seksualitet – definition.....</b>	<b>3</b>
<b>Undervisningsministeriets fælles mål.....</b>	<b>4</b>
<b>Inspiration til undervisningen.....</b>	<b>5</b>
<b>Regler for personalet .....</b>	<b>12</b>
<b>Vejledning vedr. elevers adfærd af seksuel karakter .....</b>	<b>12</b>
<b>Handleplan ved mistanke eller viden om seksuelle overgreb .....</b>	<b>13</b>
<b>Forældresamarbejde.....</b>	<b>13</b>
<b>Skærpet underretningspligt, tavshedspligt, værdispringsreglen.....</b>	<b>14</b>
<b>Kildehenvisninger .....</b>	<b>16</b>



Enghaveskolen 2014

## **Seksualpolitik for Enghaveskolen**

Alle elever i den danske folkeskole skal modtage seksualundervisning!

Alle mennesker har en seksualitet – uanset handicap. På Enghaveskolen lægger vi derfor vægt på at have et seksualvenligt miljø, hvor der er åbenhed, anerkendelse og respekt for eleverne og deres forskelligheder.

Eleverne på Enghaveskolen kan have svært ved at forstå og efterleve almindelige normer for seksuel adfærd, hvorfor det er vigtigt at støtte disse elever i at få ansvarlige og hensigtsmæssige adfærdsnormer.

I undervisningen kan indgå emner som kropsbevidsthed, grænser, følelser, forelskelser, prævention, forplantning samt hensigtsmæssig og uhensigtsmæssig seksuel adfærd.

Det er personalets pligt at vurdere, guide, handle og evt. henvise til en seksualvejleder.

Intentionen med seksualpolitikken er at have overordnede mål og retningslinier for vores arbejde i forhold til elevernes seksualitet.

### **Seksualitet – definition**

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vores seksualitet, men behøver ikke at være det.

Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge efter kærlighed, varme og intimitet. Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er lige så meget dette at være sensuel som at være seksuel.

Seksualitet har indflydelse på vores tanker, følelser, handlinger og samhandling – og derved på vores mentale og fysiske helsetilstand. Og da helsetilstand er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helsetilstand være en basal menneskeret (WHO-1986).



## **UNDERVISNINGSMINISTERIETS FÆLLES MÅL 2009:**

### **- SUNDHEDS- OG SEKSUALUNDERVISNING OG FAMILIEKUNDSKAB**

Specialskolerne skal, som alle andre skoler leve op til de målsætninger, Undervisningsministeriet har beskrevet i "Fælles mål 2009, Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab" (fremover: Fælles mål SSF). Specialskolerne skal dog tilpasse undervisningen til de enkelte elever og har derfor mulighed for at differentiere undervisningen efter elevernes behov.

Fælles mål SSF er delt ind i trinmål for 3., 6. og 9. klasse, hvor den beskriver hvilke kundskaber og færdigheder eleverne skal have tilegnet sig efter de tre klassetrin. For at komme godt i gang med undervisningen kan man eventuelt dele undervisningen op i temaer. En opdeling i temaer kan gøre det nemmere at overskue, om man har været rundt omkring de forskellige emner i Fælles mål SSF.

#### **0.-3. klasse**

Trinmål for 0.-3. klasse lyder bl.a. således:

- Lytte til egen krop og dens reaktioner
- Fortælle om drenge- og pigeroller
- Fortælle om egne grænser og acceptere andres grænser
- Fortælle om, hvad der gør børn og voksne glade og kede af det
- Samtale om betydningen af omsorg og nære relationer

#### **4.-6. klasse**

Trinmål for 4.-6. klasse lyder bl.a. således:

- Kende til fysiske og psykiske forandringer i forbindelse med puberteten
- Diskutere kønsrollers betydning for egen udvikling og klassens sociale miljø
- Aflæse og begrunde følelsesmæssige reaktioner
- Sammenligne forskellige former for bolig- og familieformer
- Vurdere egne og andres positive og negative deltagelse i sociale netværk
- Fortælle om de mest udbredte kønssygdomme



## 7.-9. klasse

Trinmål for 7.-9. klasse lyder bl.a. således:

- Beskrive fysiske og psykiske faktorer og diskutere deres samspil og indvirkning på sundhed og seksualitet
- Forstå og forholde sig til sociale og samfundsmæssige påvirkninger af identitet, kønsroller og seksualitet, herunder betydningen af kulturelle normer, medier og venner
- Gøre rede for, hvordan følelser og kærlighed har betydning for sundhed, seksualitet og familieliv
- Diskutere sundhed, seksualitet og familieliv i historiske, globale og internationale perspektiver
- Diskutere, hvordan negative konsekvenser af seksualitet kan undgås

### Inspiration til undervisning i faget med henblik på Enghaveskolens elever:

#### Emner

Det er meget individuelt fra klasse til klasse og elev til elev, hvilke emner de er motiveret for at arbejde med og udviklingsmæssigt kan relatere sig til. Derfor er der samlet en palet med emner til alle elever og niveauer således, at man som fagperson kan danne sig et overblik over de emner, der sandsynligvis vil blive relevante for eleverne gennem deres skoleforløb.

**Fagligt stof/fakta:** kropsbevidsthed, kønsforståelse, sexsygdomme, præventionsmidler, anatomi, pubertet, graviditet, forplantning, abort, hygiejne, myter.

**Følelser og tanker:** venner, familie, kærester, kønsroller, stemningsaflæsning, omsorg, sex, seksualitet, onani, orgasme, første gang, forelskelse, lyst, fantasi, porno, erogene zoner, seksuel lavalder, grænsesætning (at sige ”JA” og ”NEJ”), myter.

#### Emner efter klassetrin

De relevante emner for seksualundervisning er nedenfor opdelt på klassetrin som en hjælp til at fagpersoner bedre kan få et billede af, hvilke emner de unge oftest er interesserede i/der er mest relevante på de forskellige klassetrin. Det skal her understreges, at der kan være stor forskel på de enkelte klasser, således at underviseren i det enkelte tilfælde selv må vurdere klassens/elevernes niveau og interessefelter og planlægge undervisningen ud fra dette.



Enghaveskolen 2014

#### **0.-2. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** kropsbevidsthed, hygiejne, kønsforståelse, forplantning.

**Følelser og tanker:** venner, familie, kønsroller (dreng-pige), grænsesætning, stemnings aflæsning, omsorg.

#### **3.-4. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** kropsbevidsthed, hygiejne, kønsforståelse, forplantning

**Følelser og tanker:** venner, familie, kønsroller (dreng-pige), grænsesætning, stemnings aflæsning, omsorg.

#### **5.-6. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** kropsbevidsthed, hygiejne, forplantning, pubertet, sexsygdomme (de mest almindelige)

**Følelser og tanker:** venner, familie, kønsroller, grænsesætning, kærester, seksualitet

#### **7. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** pubertet, menstruation, prævention (mest kondom), sexsygdomme (kort), hygiejne

**Følelser og tanker:** kærester, forelskelse, første gang (lidt), lyst, seksualitet, onani, seksuel lavalder, grænsesætning, kønsroller

#### **8. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** pubertet, menstruation, graviditet, prævention, sexsygdomme, anatomi, hygiejne

**Følelser og tanker:** kærester, forelskelse, første gang, lyst, fantasi, onani, orgasme, sex, seksualitet, erogene zoner, porno (kort), seksuel lavalder, grænsesætning, kønsroller, myter

#### **9. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** pubertet (kort), menstruation, graviditet, abort, prævention, sexsygdomme, anatomi, hygiejne

**Følelser og tanker:** kærester, forelskelse, første/anden/tredje gang, lyst, fantasi, onani, orgasme, sex, seksualitet, erogene zoner, porno, seksuel lavalder, grænsesætning, kønsroller, myter

#### **10. klasse:**

**Fagligt stof/fakta:** menstruation, prævention, graviditet, abort, sexsygdomme, anatomi, hygiejne

**Følelser og tanker:** kærester, forelskelse, første/anden/tredje gang, lyst, fantasi, onani, orgasme, sex, seksualitet, erogene zoner, porno, seksuel lavalder (kort), grænsesætning, kønsroller, myter



## **Fagligt indhold**

Som inspiration til, hvad de enkelte emner kan indeholde, og hvilke spørgsmål, man med fordel kan stille eleverne, er de enkelte emner oplyst nedenfor med forklaringer og spørgsmål tilkøbet.

### **Kønsforståelse**

- Hvad er en dreng/pige?
- Hvordan kan man se forskel på kønnene?
- Hvorfor er der forskel på kønnene?

### **Forplantning**

- Hvor kommer børnene fra?
- Hvordan laver man børn?
- Hvem kan få børn? Kan alle få børn?
- Hvad vil det sige at være gravid?
- Hvor lang tid er man normalt gravid?

### **Venner**

- Hvad er en ven?
- Hvordan bliver man venner?
- Hvordan er man en god ven?
- Hvorfor bliver man nogen gange uvenner?
- Hvordan kan man blive gode venner, efter man har været uvenner?

### **Familie**

- Hvad er en familie?
- Kan der være forskel på, hvordan familier ser ud?
- Hvad vil det sige, at man er i familie med nogen?

### **Kropsbevidsthed**

- Hvad er en krop?
- Hvordan ser en krop ud/hvilke dele består den af? (lav omrids af hænder, fødder, krop)
- Hvordan ser min krop ud? (hårfarve, øjenfarve, hudfarve, højde, vægt)
- Hvad sker der med kroppen, når man bliver glad/sur/gal/ked af det/genert/flov/forelsket/jaloux?



### **Omsorg**

- Hvad vil det sige, at man godt kan lide et andet menneske?
- Hvordan kan man vise andre, at man godt kan lide dem?
- Hvorfor er det rart, at andre viser, at de godt kan lide én?

### **Stemmingsaflæsning**

- Hvilke former for humør kan man være i?
- Hvordan kan man se på andre, hvilket humør de er i?
- Hvorfor er det godt at kunne aflæse andres humør?
- Kan man påvirke hinandens humør? Hvordan?

### **Kønsroller**

- Hvilke egenskaber forbinder vi i Danmark med piger/drenge og kvinder/mænd?
- Er der nogen ting, man forventer, at piger er bedre til end drenge – og omvendt? Hvorfor?
- Er der nogen ting, som man synes, at piger gerne må gøre, men som er forkerte/mærkelige, hvis drenge gør dem – og omvendt? Hvorfor?

### **Pubertet**

- Kroppens forandringer – udvikling af kønshår, behåring i armhuler, skæg, stemmeleje, bryster, menstruation, sædafgang, humørsvingninger

### **Anatomi**

- Funktionen af æggeleder, æggestok, mødom, testikler, bitestikler, sædleder osv.

### **Menstruation**

- Cyklus, hvordan fungerer den? (varighed, blødning, ægløsning)
- Evt. noget om bind, tamponer

### **Graviditet**

- Hvornår kan man blive gravid?
- Hvordan kan man blive gravid?
- Hvordan kan man undgå at blive gravid?
- Hvornår/hvordan kan man finde ud af, om man evt. er blevet gravid?

### **Abort**

- Aldersgrænser (med og uden forældrenes samtykke)
- Hvor lang frist har man i et graviditetsforløb til at beslutte en abort?
- Medicinsk og kirurgisk abort
- Hvad skal man tænke på, når man overvejer en abort? (fysiske/psykiske mén)





### **Hygiejne**

- Hvorfor skal man vaske hænder, før man skal spise/efter toiletbesøg?
- Hvordan gør man som regel, når man går i bad?
- Hvor ofte skal man gå i bad, bruge deodorant, skifte tøj?
- Hvordan vasker man sig rigtigt, når man bliver voksen?

### **Seksuel lavalder**

- Hvad er den seksuelle lavalder i Danmark og hvorfor har vi en seksuel lavalder?

### **Orgasme**

- Hvad er en orgasme?
- Hvordan kan man få en orgasme?
- Hvilke hjælpemidler kan man bruge til at få en orgasme?
- Hvilke former for orgasme findes der?

### **Onani**

- Hvorfor onanerer man?
- Er det farligt?
- Hvor mange onanerer?
- Onanerer piger og drenge lige meget?
- Hvor må man onanere?
- Hvornår må man onanere?

### **Erogene zoner**

- Hvad er erogene zoner?
- Hvor findes de på hhv. piger og drenge?
- Hvad kan man bruge dem til?

### **Kærester**

- Hvorfor får man en kæreste?
- Hvad "kan" en kæreste, som en ven ikke kan?
- Hvordan får man en kæreste?
- Hvornår er man kærester?
- Hvordan er man kærester?
- Er der forskel på hvorfor piger og drenge har kærester – spørg piger for sig og drenge for sig; lad begge køn reflektere over det andet køns udtalelser.



- Troskab – hvad betyder det for piger hhv. drenge. Illustrér f.eks. med historie/dilemma: en af mine venner var i byen med sin ven og dennes kæreste, han blev dårlig, gik hjem og så begyndte min ven at kysse med kæresten etc. Hvad ville I gøre/fortsæt historien? Lad en gruppe fortælle og øvrige reflektere og komme med andre bud.
- Hvordan slår man op med en kæreste?
- Hvorfor slår man op med en kæreste?

### **Forelskelse**

- Hvad vil det sige at være forelsket?
- Hvordan ved man, at man er forelsket?
- Er det altid godt at være forelsket?
- Hvordan ved man, om den, man er forelsket i, også er forelsket i én selv?

### **Første gang**

- Hvad er en god første gang? (evt. dele eleverne op i piger/drenge)
- Hvor?
- Med hvem?
- Hvordan?
- Hvornår?

### **Sex**

- Hvornår må man egentlig have sex? Hvorfor?
- Hvad er sex?
- Hvorfor har man sex?
- Hvor har man sex?
- Hvad tænder piger hhv. drenge på?

### **Forskellige former for sex**

- Nævn forskellige former for sex (forskellige stillinger) Præferencer (gruppesex, oralsex osv.)
- Hvad er normalt/unormalt (gruppearbejde)
- Hvad er lovligt? Hvorfor?
- Hvad er ulovligt? Hvorfor? (Voldtægt, incest, pædofili osv.)

### **Seksualitet – homo -, hetero -, trans -, bi –**

- Hvilke former for seksualitet findes der? Definér dem!
- Hvad er normalt? Hvorfor?

### **Lyst**

- Hvad er lyst?
- Hvordan ved man, om/hvornår man har lyst til at kysse, kæle, nusse, dyrke sex?



- Hvordan kan man se på ens partner, om han/hun har lyst?
- Har man altid lyst til det samme eller ændrer ens lyst sig?
- Hvorfor/hvorfor ikke?

### **Fantasi**

- Hvorfor fantasierer man?
- Hvad kan man bruge fantasien til ifm. sex?
- Skal man altid udleve sine seksuelle fantasier? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Skal man fortælle sin partner om sine seksuelle fantasier?

### **Porno**

- Hvorfor ser nogen porno?
- Hvad er godt ved porno?
- Hvad er det negative ved porno?
- Hvilken indflydelse tror I, porno har på unges seksualitet?
- Er der forskel på den måde drenge og piger bruger porno på?
- Hvor mange ser porno?

### **Grænsesætning**

- Hvor tæt må/kan man fysisk komme på et andet menneske uden at overskride den andens intimsfære? (fremmede, bekendte, venner, familie, kærester)
- Hvad kan man gøre, hvis en anden person kommer for tæt på? (kropsligt, verbalt)
- Hvordan siger man ja til sex?
- Hvordan siger man nej til sex?
- Er det ok at sige nej til sex med en kæreste?
- Hvordan får man sagt, at man kun vil dyrke sex med kondom?
- Hvordan ved man, hvad man gerne vil/ikke vil ift. sex?

### **Seksuelle overgreb**

- Hvad er et seksuelt overgreb?
- Hvordan kan man undgå et seksuelt overgreb?
- Hvordan siger man nej til et overgreb?
- Hvad skal man gøre, hvis man har været udsat for et overgreb?
- Hvem skal man snakke med?
- Hvem kan hjælpe?
- Hvordan kan man undgå selv at begå et overgreb?



### **Regler for personalet**

Eleverne modtager seksualundervisning efter folkeskoleloven og kan ikke fritages for denne undervisning. Der må bruges erotisk materiale i undervisningen, hvis dette skønnes hensigtsmæssigt.

- Elever under 15 år må kun modtage seksualundervisning og vejledning
- Medmindre andet kan være aftalt med ledelsen, må der ikke forekomme seksualoplysning
- Personalet har pligt til at orientere kolleger og evt. forældre om observationer og evt. uhensigtsmæssig seksuel adfærd blandt eleverne
- Personalet må/skal ikke finde sig i sexchikane, dvs. grænseoverskridende handlinger fra elever
- Personalet skal være bevidst om egen seksuel udstråling ved f.eks. påklædning, specielt i forhold til skolens ældre elever

### **Vejledning vedr. elevers adfærd af seksuel karakter**

Personalet på Enghaveskolen skal være åbne i forhold til at støtte eleverne i at udvikle forståelse og hensigtsmæssig adfærd vedr. seksualitet. Også for mange af eleverne på Enghaveskolen er det naturligt, at de ønsker sig en kæreste. Alle voksne, der samarbejder om eleverne, skal vejlede dem i at lære og forstå, hvad der er rigtigt og forkert i forskellige situationer og hjælpe dem med at få kendskab til egne og andres grænser. Hvis elever på skolen finder sammen og bliver kærestepar, er det vigtigt at inddrage forældrene og tage dem med på råd i forhold til de rammer, de unge mennesker skal navigere i – både på skolen og i fritiden.

Eksempler på regler for eleverne kan være:

- Eleverne skal lære, at man ikke offentligt står og tungekysser – korte kys til goddag og farvel kan være ok
- Man berører ikke hinandens kønsdele og bryster offentligt
- "Bolle-lege" må ikke foregå på skolen



Enghaveskolen 2014

- Eleverne opfordres ikke til at masturbere på skolens toilet, men må vente til de er hjemme, hvor man kan være privat
- Osv.

Tal sammen i lærer/pædagog-teamet (og evt. med forældrene) og lad den sunde fornuft råde!

### **Handleplan ved mistanke eller viden om seksuelle overgreb**

Ved mistanke om seksuelle overgreb på en elev uden for skoletiden kontaktes ledelsen og der tages stilling til, om der skal skrives indberetning til kommunen. Har nogen mistanke om, at en elev eller personale har begået overgreb på en elev i skoletiden, skal man:

1. Sikre, at skadelidte og skadevolder er ved kendt personale
2. Overveje, om der kan være fare for nye overgreb her og nu
3. Straks kontakte ledelsen. Det aftales, hvem der kontakter de øvrige implicerede, forældre, og hvilke tiltag der i øvrigt skal foretages

Hvis en personale bliver udsat for et seksuelt overgreb fra en elev, kontaktes ledelsen straks. Ledelsen er ansvarlig for koordinering i disse vanskelige sager og for at love og regler bliver overholdt.

### **Forældresamarbejde**

Forældrene skal ved mødet med Enghaveskolen informeres om skolens seksualpolitik og i konkrete sager samarbejdes om fælles handlinger omkring elevens seksualitet. Vi er imødekommende overfor henvendelser fra forældrene og åbenhed i samarbejdet mellem personale og forældre kan være medvirkende til, at eleven får bedre mulighed for at udleve sin seksualitet.



## Skærpet underretningspligt, tavshedspligt, værdispringsreglen

### Skærpet underretningspligt

Hvis du har mistanke om, at et barns mistriksel kan skyldes seksuelt overgreb, skal du underrette kommunens socialforvaltning. Alle offentlige ansatte på børn- og ungeområdet har skærpet underretningspligt. Ifølge Serviceloven skal du underrette kommunen, hvis du får kendskab til forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte. Underretningspligten er personlig. Det betyder, at du har pligt til at lave en underretning, også selv om din leder ikke er enig i din vurdering eller bekymring. Formålet med underretningen er at sikre hurtig hjælp til barnet og familien, hvis der er behov for det. Underretningen dokumenterer faktiske forhold og er et arbejdsredskab i sagsbehandlingsprocessen.

Når sagen er indberettet til kommunen, er den ude af dine hænder. Som underretter bliver du sjældent involveret i og informeret om sagens videre gang, og du kan ikke kræve at få oplysninger om sagen.

Reglerne om underretningspligt og skærpet underretningspligt fremgår af Servicelovens § 153 og 154.

Læs mere på [www.forebygovergreb.dk](http://www.forebygovergreb.dk) under ”Reager på mistanke”. Her finder du også et underretningskema.

### Tavshedspligt

Fagpersoner er underlagt særlige regler om tavshedspligt. Tavshedspligt betyder ikke, at man har pligt til at være tavs – men at man skal have tilladelse til at tale.

Ifølge Forvaltningslovens § 27 har enhver, der virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger. Det gælder fx væsentlige sociale problemer, helbredsforhold, misbrug, seksuelle forhold, strafbare forhold, religiøse, politiske og foreningsmæssige forhold.

### Værdispringsreglen – videregivelse af oplysninger

Som fagperson er du underlagt tavshedspligt, men i særlige tilfælde har du ifølge Forvaltningslovens § 28, stk. 2 mulighed for at bryde tavshedspligten. Dette kaldes ”værdispringsreglen”. Værdispringsreglen træder i kraft, når videregivelsen af oplysninger overstiger hensynet til de interesser, der begrundes hemmeligholdelsen, herunder hensynet til den, oplysningerne angår.

I vejledning om tavshedspligt af 2006 nr. 86 punkt 7 beskrives værdispringsreglen således:



Enghaveskolen 2014

”Denne undtagelse har fået betegnelsen ”værdispringsreglen”, fordi der skal foretages en afvejning af på den ene side den interesse, som den oplysningen vedrører har i, at oplysningen hemmeligholdes, og på den anden side karakteren og betydningen af de private eller offentlige interesser, der kan begrunde, at oplysningen videregives til en anden forvaltningsmyndighed.”

Undtagelser, hvor det kan tillades at omtale en persons private liv:

- Hvis der er samtykke
- Hvis der er forhold, der giver lovhjemmel til at bryde tavshedspligten (fx underretningspligten for børn og unge)
- Hvis videregivelse af oplysninger overstiger hensynet til ikke at videregive oplysningerne (fx for at kunne tage tilstrækkeligt vare på en elev)
- Hvis oplysningerne er nødvendige for sagens behandling

Det er tilladt at videregive relevante oplysninger inden for samme forvaltning, men på tværs af forvaltninger skal der være samtykke fra den eller de personer, oplysningerne vedrører.

**Socialtræningsudvalget, Enghaveskolen 2014**



Enghaveskolen 2014

### **Kildehenvisninger:**

- **Sexogsundhed.dk**
- **Bogen: ”Sex, kærlighed og autisme - inspiration til seksualundervisning og seksualpolitik” – sex og sundhed 2010 (i samarbejde med bl.a. Enghaveskolen)**
- **Sexogsamfund.dk**
- **Forebygovergreb.dk**
- **Undervisningsministeriets fælles mål 2009 – sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab**
- **WHO’s definition på seksualitet af 1986**
- **Service-loven § 153 og § 154**
- **Forvaltningsloven § 27 og § 28**